

auribus uidetur: est tamen dicendi modus apud ueteres usitatissimus.

Plautus in Mercatore: Aedificat nauem gerariam & merces emit.

Cicero in Verrem: Nauem uero maximam triremis instar pulcherrimam, atq; ornatissimam palam ædificatam sumptu publico sciente Sicilia per magistratū, senatumq; Mamerinum tibi datam, donataimq; esse dico.

Ibidem: Legati principes, & publice tibi nauē ædificatam, & priuatim seipso abs te spoliatos, expilatośq; esse dixerūt.

Ibidem: Qui nauis istius ædificandæ publice præfuit.

Ibidem: Nauē deniq; maximā, quam onustam furtis in Italiā mitteret apud istos faciendā, ædificandaīm q; curauit.

Eidem: Aedificauerint ne nauem onerariam.

Eidē: De tua pecunia constare ædificatam esse eam nauem.

Idem pro lege Mani. Qui posteaq; maximas ædificasset, ornassetq; classes.

Cæsar in comment. Imperat quos legionibus præfecerat, uti quām plurimas possent naues ædificandas, ueteresq; reficiendas curent.

CES & ADES.

Es, & Ades, indicatiuum & imperatiuum est, sed imperandi modo ab antiquis uoce es frequentius, q; sis dicitur, quod iam in desuetudinem per negligentiam uenit.

Terentius in Andria: Ades dum paucis te uolo.

Idem in Adelphis: Modo bono animo es, duces uxore hāc respondetur, bono animo es inquis?

Cicero in somnio Scipionis: Quem ut agnoui, corrui, sed ille ades

ades, inquit, animo, & omitte timorem.

Vergilius: Huc ades o Galathea.

Horatius: Si me amas, inquit, paulum huc ades.

EXTRA iocum.

Extra iocum dicebatur à ueteribus, cum quid serio, non ioco dicere se uelle dicebant, modus est dicendi pulcher rimus.

Cic. Trebatio: Sed me herde extra iocum, homo bellus est.

Idem Caio Volūnio: Sed me herde extra iocum ualde mihi tuæ literæ facetæ, elegantesq; uisæ sunt.

Idem Peto: Sed me herde mi Pete extra iocum moneo te.

EXACTA.

Exacta dicebantur perfecta.

EHoratius: Sed emendata uideri, Pulchrāq; & exactis nimium distantia miror.

ESSE curæ, uoluptati, sollicitudini.

Esse curæ, esse uoluptati, esse sollicitudini, esse solatio, esse letitiæ, esse impedimento, esse lucro, esse damno, esse sumptui, esse saluti, esse usui, esse honori, & huiusmodi loquendi modi, maximam orationi afferunt elegantiam.

Plautus in Cistellaria: Multiisque damno, & mihi lucro sine sumptu eris.

Ibidem: Quæ neq; illa illi quicq; usui fuit.

Varro de Re rust. Ut domino sint fructui, ac delectationi.

Cicero in Bruto: Iustum ipsum quidem inquam Brute dico librum mihi saluti fuisse.

Ibidem: Quod tibi aut nouum, aut tanto usui posset esse?

Idem Senatui, populōque Romano: Quod mihi maxime letitiæ

me letitiæ fuit.

Idem Catoni: Mihi ut in huiusmodi re tanto bello maxime curæ est.

Idem Tironi: Magnæ nobis est sollicitudini ualitudo tua.

Eidem: Cupiditas cæterorum hominum impedimento mihi fuit.

Idem pro L. Cornelio Balbo: Et magno usui nostræ Rei publicæ fuissent.

Vergilius: Non erit auxilio nobis Etholus & Arpi:
At Mesappus erit.

CMITTERE subsidio, uenire auxilio, relinquere præsidio.

ferre suppetias

Mittere subsidio, uenire auxilio, & relinquere præsidio, obseruandū maxime est, elegantia non parua insigne. Cæsar in commentarijs: Legiones, quas præsidio nostris misserat. & paulo post: Quos tibi subsidio reliquerat.

CEXCLVDI tempore, aut temporis spatijs.

EXclusum tempore, aut temporis spatijs, id quod nos nouum modum introducentes dicimus impeditum, ueteres illi uno, eodemq; modo dixerunt, quod pauci hactenus (ut arbitror) obseruauerūt.

Cicero in Verrem: Angustijs temporis excluduntur omnes.

Idem Attico: Quæ enim soluto animo familiariter scribi solent, temporibus his excluduntur.

Idem in Verrem: Hi postquam temporibus exclusi, per senatum agere quæ uoluerunt, non potuerunt.

Idem de Oratore: Aut temporibus exclusi, aut uoluntate sua feriati.

Idem in Vatinium testem: Ut exclusus miser puncto temporis

poris spoliaretur beneficio, & æquitate legis.

Cæsar in commentarijs: Ne anni tempore nauigatione excluderentur.

Ibidem: Tempore exclusus non uenit.

Ibidem Exclusus diei tempore in posterum oppugnacionem differet.

Vergilius: Spatijs exclusus iniquis.

Pomponius de edilitio edicto: lege, Si tamen: Non nocebit emptori, si sex mensium exceptione redhibitoria exclusus uelit intra annum estimatoria agere.

Papinianus ad Senatuscō. Tupilianū: lege, Quærebatur an iñ, qui ab accusatiōe tempore exclusi essent, in Senatuscon.

Turpilianum inciderent: & subdit: Qui præscriptione temporis exclusi causam adulterij perferre non potuerunt.

Idem de Decurionibus: lege, Spurij: Si præscriptione temporis exclusus fuerit, non tenebitur.

Paulus de inofficio testamento: lege, Si proponas, idemq; erit si tempore exclusus sit.

Iulianus de bonis libertorum: lege, Si libertus: Si nō petierit bonorum possessionē, tempore exclusus uel repudiauerit.

Quid sit ex sententia, & ex animi sententia, ex animo, tri
to ferè dicendi modo in promptu est, idq; significat,
quod ex uoluntate, ex desyderio, ex iudicio. Sed aliqui no-
ue & inepte (omissa eiusmodi elegantia) ad uotum dicūt.
Præter sententiam autem id est, quod contra uoluntatem
uel opinionem, uel desyderium.

C EX sententia. ex uoluntate.

Plautus in captiuis: Si reueniam huc ex sententia.

s 2 Idem

Idem in Mercatore: Nocte hac quieui non satis ex sententia.
Terentius in Ecyra: Spero hanc rem euenturam nobis ex
sententia.

Cicero Furui: Si non ista ex sententia essent confecta.

Idē de officijs: Nō enim falsum iurare peierare est, sed quod
ex animi tui sententia iuraris.

Salustius in Jugur. Nam me quidem ex animi sententia nul-
la oratio lādere potest.

Idem in Academi. quæstio. Conscendens nauem sapiens,
num comprehensum animo habet, atq; perceptū se ex sen-
tentia nauigaturum?

Idem de natura Deorum: Multa oraculis declarantur, mul-
ta uaticinationibus, multa somnijs, multa portētis, quibus
cognitis, multæ sāpe res ex hominum sententia, atq; utili-
tate partæ, multa etiam pericula depulsa sunt.

DE sententia. *de voluntate.*

Cicero Attico: Quid sentis igitur? Nihil nisi de senten-
tia tua.

Eidem: Scribanīq; ad Cæsarem me quicquid fecerim de sua
sententia fecisse.

Idem in Verrem: De consiliū sententia iudicaras.

Ibidem: Eos sine consiliū sententia à supplicio liberauit.

Ibidem: Et de consiliū sententia Mamertinis se frumentum
non imperare pronunciat.

PRAETER sententiam, & aduersus animi sententiā.

Plautus in Mercatore: Omnia mihi eueniunt hodie præter
sententiam.

Ibidem: Ut ne litiges aduersus animi sententiam.

Ex animo

cōtra uolūtatem

CEX animo. f. "desiderum"

Cicero in Pisonem: Evidem dicam ex animo quod sentio.
 Idem Attico: Te autem alienum hominē ament ex animo?
 Idem Cornificio: Huic tu libro maxime uelim ex animo, si
 minus gratiæ causa suffragere.

Catullus: Atq; id syncere dicat & ex animo.

CMEA sententia, Manere in sententia.

MEa sententia, manere in sententia, de sententia deduce
 re, sententia desistere, in sententia esse, & huiusmodi ele-
 gantissimi dicendi modi obseruandi præcipue sunt.

Cicero in Bruto: Quē uero extet, & de quo sit memoriarē pro-
 ditum eloquentē fuisse, & ita esse habitum: Primus est M.
 Cor. Cetegus, cuius eloquentiarē est autor, & idoneus qui-
 dem mea sententia, Q. Ennius.

Idem Attico: Planè hoc mihi explices uelim, in primis ma-
 neas ne in sententia, ut mittam ad eum quæ scripsi, an nihil
 necesse putas.

Eidē: Quid enim nostri optimates (si qui reliqui sunt) loquē-
 tur, an me aliquo præmio de sententia esse deductum?

Idem in Academicis quæstio. Cœpit hortari, ut sententia
 desisterem.

Idem Attico: Me miserum q; omnia essent in sententia, si no-
 bis animus, si consilium, si fides eorum, quibus credidimus
 non defuisset.

QVOT dicendi modi, quāmue eleganter, & apposi-
 te ab hoc nomine Aetas, quasi candidissimi riuuli à
 quodā Latinitatis fonte deducuntur? quorum nonnullos
 haui, infrāq; descripsi, ut ad manum sint imitatoribus.

C A C T A ætas. older vir by

Plautus in Trinummo: Mihi quidem ætas acta est.
Cicero de senectute: Sed honeste acta superior ætas, fru-
ctus præbet autoritatis extremos.

C E X A C T A ætas. older vir by

Terentius in Adelphis: Nunc exacta ætate hoc fructu pro
labore ab ijs fero odium.

Cicero de Oratore: Aetate exacta indigem liberū lacerasti.
Idem de senectute: Cum esset iam exacta ætate in agris, eas
q; coleret.

Idem in Verrem: Patri exacta ætate.

Ibidem: Hoc tatum exacta ætate laboris, itinerisq; suscepit.
T.Li.ab urbe condita: Venerabilis uiri, & exactæ iam ætate.
Ibidem: Aetatis iam exactæ Camillus erat.

C A F F E C T A ætas. plena ætas

Cicero de Oratore: Q. Mutij ianua & uestibulum, quod in
eius infirmissima ualitudine, affectaque iam ætate, maxi-
ma quotidie frequentia ciuium, ac summorum hominum
splendore celebratur.

C S E N E C T A ætas.

Plautus in Trinummo: Hic ille est, senecta ætate qui factus
est puer.

Idem in Mercatore: Senecta ætate scortari senes.

Idem in Aulularia: Quem senecta ætate ludos faciat haud
merito meo.

C P R O V E C T A ætas. ouassen old

Cicero in Tusculanis: Ex ijs igitur hora octaua, quæ mor-
tua est, prouecta ætate mortua est.

C P r a c i p i t a t a

PRAECIPITATA ætas.

Marius Ciceroni: An quod adolescens præstiti cum etiam errare cum excusatione possim, id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam?

ADVLTA ætas.

Cicero in Verrem: Adulta ætate filius.

CONFECTVS ætate.

Vergilius: Confectum ætate parentem.

Cæsar in commentarijs: Non ætate confectis, non mulieribus, & non infantibus pepercerunt.

INGRAVESCENTE ætate.

Cicero de amicitia: Immutari etiam mores hominum sæpe dicebat, alios aduersis rebus, alios ætate ingrauescente.

INEVNTE, & ab ineunte ætate, & adolescentia.

Cicero pro L. Cornelio Balbo: Et ab ineunte ætate, relictis suis rebus omnibus, nullius periculi expertem fuisse.

Idem pro Deiotaro: Quibus ille studijs ab ineunte ætate se imbuerat.

Idem in Vatinium testem: Atque illud tenebricosissimum tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere.

Idem pro lege Manilia: Ineunte adolescentia maximi ipse exercitus Imperator.

SIC etiam dicitur, Ineunte Vere, Estate, Hyeme.

Cicero de officijs: Itaque ineunte Vere in ijs, quæ relicta sunt &c.

Ibidem: Ineunte æstate suscepit, media æstate confecit.

Idem in Anto. Cum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpisset.

Idem

Idem de amici. Atq; earum rerum exemplum & similitudinem capiebat ineuntis ætatis.

Idem pro lege Mani. Sed meæ uitæ rationes ab ineunte æta te suscepæ prohibuerunt.

Cæsar in commentarijs: Duas legiones in citeriorem Galliā nouas conscripsit, & ineunte æstate in interiorem Galliam qui duderet Q. Pedum legatum misit.

Idem pro rege Deiotaro: Commēdationemq; ineuntis ætatis ab impietate, & à scelere duxerit:

VIVERE ætatem.

Plautus in Amphitrione: Eo modo, ut profecto uiuas ætam miser.

Cicero in Catone maiore de Nestore: Tertiam enim ætatem hominum uiuebat.

DEGERE ætatem, & uitam.

Plautus in Cistellaria: Quia ego illum mihi unū exoptauī, qui cum ætatem degerem.

Cicero pro P. Sylla: Ut cum Lentulo, & Catilina, & Cetego, sœdissimam uitam, & miserrimam, turpissima morte proposita degeret.

Idem pro Roscio: Per se liceat innocentι amicorum opibus uitam in ægestate degere.

Ibidem: Inter feras satius est ætatem degere.

AGERE ætatem. viuere

Plautus in Trinummo: Vtra in parte plus uoluptatis sit uitæ ad ætatem agendum.

Ibidem: Cuncti, qui ætatem egerunt caste, conueniant.

Idem in Milite: Vbi pulcherrimus egi ætatem, inde abeo.

Idem

Idem in Bacchidibus: Hic nostra agetur ætas.

Idem: Si non mecum ætatem egisset, hodie stulta uiueret.

Cicero Trebatio: Qui domi, aut per insidiosa loca iturus, aut ætate confectus, ætatem agerent.

Cicero in Bruto de Theophrasto: Cū percūctaretur ex ancilla quadam, quanti aliquid uenderet, & respondisset illa, Atq; addidisset hospes non potes minoris, tulisse eum molestè se non effugere hospitis speciem, cum ætatem ageret Athenis.

TEXIGERE ætatem. dat ols gelyke vthbringen.

Plautus in Trinummo: Dedi meam gnatam, qua cum ætatem exigat.

Idē in Ci tellaria: Vnum amate, & ætatem cum illo exigere.

Ibidem: Tecum uiuere uult, atq; ætatem exigere.

Idem in Milite: Tecum ut ætatem exigere liceat.

TSIC etiam in passiuo, degitur uita, & uiuitur uita dicitur.

Cicero de finibus bonorum & malorum: Ea uita, quæ ex summo bono degitur.

Ibidē: Beatā autē uitam eam solam, quæ cū uirtute degatur.

Idem de officijs: Viuere arbitror, & eam quidem uitam, quæ est sola uita uocanda.

Idem in Verrem: Quo tutiorem uitam sese meo præsidio uicturos esse arbitrarentur.

TEX usu.

EX usu esse, hoc est, quod cōducat, quod expediat, quod utile sit, modus est elegans dicendi.

Terentius in Eunicho. Ad omnia hæc, magis oportunuſ, nec magis ex usu tuo nemo est.

t Idem

Idem in Heauton. Nunc ait periculum ex alijs facito , tibi quod ex usu siet.

Plautus in Mercatore: Verum non ex usu modo est.

EDORMIRE crapulam, Indormire causæ,
Exhalare crapulam.

EDiscendus & hic elegans dicendi modus, Edormire cū accusatiuo, Indormire cum datiuo: quos princeps bona rum literarum Cicero uno, eodemq; loco conclusit.

Cicero in Philippicis: Edormi crapulam inquam, & exhala: an faces admouendæ sunt, quæ te excitent tantæ causæ indormientem?

Plautus in Rudente: Ut edormiscā hāc crapulā, quā potauī.

Idem in Mostellaria: Omne mīq; obdormiui crapulam.

Idem in Amphitrione: Paulisper mane dum edormiscat unum somnum.

Terentius in Adelphis: In angulum aliquò abeam, atq; obdormiscam hoc uilli.

Cicero in Verrem: Quondam etiam Apronianī cōuiuij crapulam exhalassent.

EXTRAHERE diem, Iudicium.

Extrahere diem, extrahere iudicium, eo loquēdi modo prisci illi ueræ Latinitatis proceres utebantur, cū diem, uel iudicium trahi in longū, aut differri significare uolebāt. Cæsar in comment. Catonem uero acerrime repugnantem, & pristina consuetudine dicendi mora dies extrahentem, ut sui ratio absensis haberetur.

Ibidem: Sic triduum disputationibus, excusationibusque extrahitur.

T.Liuus

T. Liuius ab urbe condita: Cunctando extraxerant diem.
Idem de bello Punico: Extracta tamen autoritatibus seniorum per aliquot dies res est.

Idem ab urbe condita: Res in annum extrahitur.

Ibidem: Extractum in tertium annum bellum est.

Ibidem: Extracta utraq; res in consulum aduentum est.

Idem de bello Punico: Extrahi rem in suum aduentū iussit.

Idem ab urbe condita: Quibus cum extrahi æstatem posse crederent.

Ibidem: Extrahi tamen diutius certamen potuisset.

Paulus ad Exhiben. lege, Si optione intra certum tempus data iudicium extractum est in id tempus, quo frustra exhiberetur.

Ecce cum Tibi constructum.

Ecce, huic aduerbio ferè semper Cicero, & alij eius sæculi Latinitatis principes, Tibi addiderunt: ut Ecce tibi: quod adhuc Romani uulgo obseruant.

Cicero ad Atticum: Epistolā cū à te timide expectarē ad uei sperā (ut soleo) ecce tibi nuncius pueros uenisse Romam.

Ad eūdem: Cum hæc maxime scriberem ecce tibi Sebosus.

Ad eundem: Miseram ad te Nono Caleñ. exemplum epistolæ Balbi ad me, & Cæsaris ad eum, ecce tibi, eodem die Capuæ literas accepi à Q. Pedio.

Eidem: Ecce tibi, & Brutus, & tuæ literæ.

Ouidius de arte: Ecce tibi similis.

Cicero de officijs: Ecce tibi, qui rex populi Ro. dominusq; omnium gentium esse concupierit.

Idem pro Cluentio: Ecce tibi eiusmodi sortitio.

CESSE malo, Esse bono. to vngude roſen.
to gude syn.

Cicero pro Cluentio: Postremo id, quod maximo malo illi
causæ fuit, hoc ipso in loco, quasi reus ipse esset sedebat.

Ouidius de Nuce: Præda malo Polydore fuit tibi.

Cicero pro Milone: Itaq; illud Cassianum, cui bono fuerit,
in his personis ualebit.

CESSE numero, Haberi numero. “effe p̄rio

ESse numero, & haberi numero.

Varro de Re rustica: Minus se putant despici, atque ali-
quo numero haberi à domino.

Cic. in Philippicis: Homo nullo numero, nihil illo cōtēptius.

CEXCEPTO. “p̄terq;”

EXcepto, quod, modo hoc loquendi utebantur antiqui
in eadem significatione, qua præterquam.

Ouidius de Ponto:

In quibus excepto quod adhuc utrumq; ualemus:

Nil me præterea, quod iuuet, inuenies.

Horatius: Excepto quod non mecum esſes cætera latus.

CAESTIMARE litem.

INcidi etiam s̄epenumero in eum modum loquendi, quo
probatisſimi quiq; autores usi sunt. Aestimare enim lité,
& litis æstimatio frequenter apud eos dictum, quod cum
diligenter rimatus essem, comperi Aestimare litem esse ui-
delicet, dum cōtrouersa res inter aliquos erat, & iudicis, uel
alterius arbitrio reus condemnabatur, ut tantum solueret,
quanti ipsi legitime æstimasset. Quandoque etiam capitilis
lis æstimabatur, ut infra ostenditur.

Cicero in Verrem: De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ
pecunia;

pecuniæ redactæ.

Ibidem: De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ.

Ibidem: Sextertijs decem & octo lis æstimata est.

Ibidem: Quod de pecunijs repetundis lis æstimata sit.

Cæsar in commentarijs: Arbitros inter ciuitates dat, qui litem æstiment, poenaq; constituant.

Paulus de solutionibus: lege, Stichum: Si possessor, corpus, aut litis æstimationem præstitit, ea res tibi proderit.

Asconius Pedianus: Quid est reum fieri, nisi apud Prætorem legibus interrogari? Cum enim in ius uentum esset, dicebat Accusator apud Prætorem reo, Aio te Siculos spoliasse: Si tacuisset, lis æstimabatur ut uicto: Si negasset, petebat à magistratu dies inquirendorum eius criminum, & instituebatur accusatio.

Idem: Lis æstimata sit, hoc est pecunia de qua lis fuit, & propter quam condemnatus est, in summam redacta, quæ de eius rebus exigeretur.

Idem: Ita se habet, ut si conuictus reus sit, atque damnatus, pecuniam reddat æstimata lite, hoc est, in præmium redactis omnibus furtis, quam summam pecuniæ proscriptis eius bonis sectores curabant.

Neratius depositi: Si fideiussor pro te, apud quem depositum est, in litis æstimatione damnatus sit, rem tuam fieri.

Idem eo titulo: Litem à iudice æstimari debere.

Iulianus de actione rerum amotarum, lege, Si propter res amotas egero cum muliere, & lis æstimata sit, an actio ei danda sit? & subdit: Respondi, qui litis æstimationem suffert, emptoris loco habendus est.

Cicero pro Cluentio: P. Septimio Scæuola litem eo nomine esse æstimatam.

Ibidem: Quibus damnatis de pecunijs repetundis lites es-
sent æstimatae.

AESTIMARE Capitis.

Cic. pro Cluentio: Pugnatū est, ut lis hæc capitis æstimaret:

EVELLO, facit euelli, non euulsi.

EVELLO, in præterito apud bonos autores euelli facit, non
Euulsi, ut aliqui recentiores uoluerunt.

Cicero pro P. Sextio: Qui in concione palam dixerint, lin-
guam se euellisse M. Catoni.

Idem in Verrem: Crucem, quæ etiam nunc ciuis Romani
sanguine redundant, quæ fixa est ad portum, urbe inq; ue-
stram reuelliſtis.

Ibidem: Gorgonis os pulcherrimum cinctum anguis re/
uellit, atque abstulit.

Vergilius: Non patris Anchisæ cineres, Manesue reuelli.

Idem: Telumque alta ab radice reuelli. Idem:

Et quos Sidonia uix urbe reuelli, Rursus agam pelago;

Cicero in Verrem: Tum illa ex patellis & turibulis, quæ uel-
lerat, ita sorte in aureis poculis illigabat.

Plautus in Amphitrione: Ne ego homo infelix fui, qui non
alas interuelli.

Cicero de Oratore: Omnem eorum importunitatem ex in-
timis mentibus euellisset uis orationis tuæ.

Ouidius de Amoribus:

Prima iugis tauros supponere colla coëgit

Et ueterem curvo dente reuelli humum.

Extra

CEXTRA, Absq;. ^{præter}

ADVERTI Extra, & Absq;, eleganter posita esse loco Pra-

ter: quod iampridem ab om̄ibus passim præteritū est.

Plautus in Amphitrite: Nemo extra unum te.

Terentius in Phormione: Neq; cognatus extra unam anicu-

lam quisquam aderat.

Idem in Ecyra: Quām fortunatus sum cæteris in rebus, abs-

q; una hac.

Cicero in Catilinam: Nemo est extra istam coniurationem

proditorum hominum, qui te non metuat.

Idem in Verrem: De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc

contentionē, certamēc; nostrum familiariter tecū loquar.

Idem Mario: Extra ducem, paucosq; præterea, de principi-

bus loquor, reliqui primum in ipso bello rapaces.

Varro de Re rustica: Præterea extra familiam debuit dice-

re Villicum & Villicam.

Cicero pro domo sua: Ciuis est nemo tāto in populo, extra

contaminatam illam, & cruentam P. Clodiū manum, qui

rem illam de meis bonis attigerit.

Titus Liuius ab urbe condita: Ipsos, liberosq; eorum, & con-

iuges uendendas, extra filias quæ nupsissent.

Ibidem: Calatinos, Sabatinos extra c; qui eorū, aut ipsi, aut

parentes eorum apud hostes essent, liberos esse iusserunt.

Ibidē: Extra hanc multitudinem Hispanorum obsides erāt.

Ibidem: Extra prædam quatuor milia deditorum habiti.

CEQVID, & Ecquæ.

ATtendant quæso bonarum literarum studiosi, uel ad

minima quæque diuini illius, eruditissimi c; sæculi.

Nusq;

Nusquam enim tota magis elegātia uersatur, quam apud
has paruulas clausulas, quibus quasi clauiculis compacta
Latinitas substinetur.

Ecquis
Ecque
Ecquid
Ecquod

CEc particula, à nullis (ut reor) Grammaticis tractata, mul-
ta cum uenustate interrogat. Est enim per modum quen-
dam loquendi in Latinitatem inducta.

Plautus in Captiuis: Rogo Philocratem ex Aulide, ecquis
omnium nouerit?

Idem in Rudente: Heus ecquid in Villa est: ecquis reclu-
dit? ecquis prodit?

Idem in Sticho: Dum percunctor portatores, ecquæ nauis
uenerit ex Asia?

Idē in captiuis: Percunctabor ecquis adolescentem nouerit?

Idem in Mercatore: Ecquam aduexisti tuæ matri ancillam
à Rhodo?

Terentius in Eunuco: Ecquid nos amas de fidicina hac?

Idem in Eunuco: O populares, ecquis uiuit me hodie for-
tunatior?

Cicero in Verrem: Negotium dat illis suis comitibus nequis-
simis, turpis simisq; hominibus, ut uideant, & inuestigent,
Ecquæ Virgo sit, aut mulier digna, quamobrem iste Lam-
psaci diutius commoraretur.

Idem: Nulla ui retineri, nullo periculo prohiberi posse, quo
minus experientur, ecquid apud eos quærimoniae uale-
tent antiquissimorum, fidelissimorumque sociorum?

Idem Attico: Quod quæris, Ecquæ spes pacificationis sit?
quantum ex Pompej multo, & accurato sermone perspe-
xi, ne uoluntas quidem est.

Ibidem

Ibidem: A Curione uelim scire, ecquid ad te scriptum sit de Tirone?

Idem in Academicis: Ecquæ poterit in agnoscendo esse distinction?

Idem in Vatinium testem: Deinde interrogares: ecquos nam alios possit nominare?

Cicero Attico: Quæso, ecquod tantum malum putas, quod in mea calamitate non sit?

Eidem: Ecquis unquam tam ex ampio statu, tam in bona causa, tantis facultatibus ingenij, consilij, gratiae, tantis praesidijs bonorum omnium concidit? Vergilius:

Ecquid in antiquam uirtutem, animo&sq; viriles:

Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector? Idem:

Ecquæ nam puero est amissæ cura parentis?

Catullus: Ecquid nam in tabulis patet Lucelli, expensum?

T. Liuius ab urbe condita: Ecquid sentitis uos quirites?

Idem de bello Punico: Respondent, ecquis Latini nominis populus defecerit ad nos? deinde ecquis homo ex quinque & xxx. tribubus ad Annibalem transfugerit?

Ibidem: Ecquos legatos ad Annibalem Romani miserint de pace? Ecquam denique mentionem Romæ factam esse?

Idem ab urbe condita: Ecquid praesidijs unicis habueris? ecquem in castris consulem? ecquem exercitum iuuentutis?

Ibidem: Ecquis sequeretur eorum?

Idem de bello Macedonico: Percunctatus est, ecquam annū Ebutiam ex Auento nosset?

Cicero pro lege Manilia: Ecquam putatis ciuitatem pacatam fuisse, quæ locuples sit?

Idem pro Cluentio: Videamus ecquid aliud iudiciū, quod pro Cluentio sit proferre possimus.

CEXAUDIRE.

QVanta bone deus confidentia multos, & eos non omnino in Latinitate spernendos cepit in compositione huius uerbi Exaudio: Putant enim & pro comperto habent differentiam esse inter illud, & Audio: Nam Audi Exaudire sepe p audire pō. re simpliciter dici, Exaudiri autem quod auditur, admitti credunt. ut si dicas, Oraui ut meas audiret preces, at ille nō modo id libenter fecit, uerum etiam eas exaudiuit. Quā differentiam & si à multis fieri pleriq; intelligunt, non tamen (quod sciam) uera est: quin potius idem omnino utroque uerbo significari, qui quas infra scripsi autoritates legerit, li quido deprehendet.

Cicero ad Senatum de reditu suo: Ut qua uoce te Romule post urbem conditam consul usus esset pro uniuersa Rep. apud eos solum, qui eius uocem exaudire possent.

Vergilius: Hinc exaudiri gemitus, & saeva sonare uerbera.

Idem: Hinc exaudiri gemitus, iraeq; leonum:
Vinda recusantum, & sera sub nocte rudentum.

Idem: Vox quoq; per lucos uulgo exaudita silentes.

Idem: Siue extrema pati, nec iam exaudire uocatos.

Idem: Hinc exaudiri uoces, & uerba uocantis, Visa uiri.

Ouidius in Metamorphosi:

Pyrame responde, tua te charissima Thisbe

Nominat, exaudi, uultusq; attolle iacentes.

Ibidem: Tibi Nesse biformis,

Dicimus exaudi, nec res intercipe nostras.

Ibidem

Ibidem: Non exauditi rubuerunt sanguine Vatis.

Ibidem: At in ædibus ingens.

Murmur erat, uocesq; hominum exaudire uidebar.

Horatius: Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

A Edere, præter alia significata, quæ nota sunt, modos occultiores habet loquendi. Dicitur enim Aedere spiritum, quod est agere animā: Aedere scelus, quod est perpetrare: Aedere stragem, quod est facere: Aedere nomen, quod est dare: Aedere sonos, id est proferre: Aedere librū, hoc est publicare.

CAEDERE spiritum: *emittē animam.*

Cicero in Anto. Cuius in complexu libenter extremum uitæ spiritum ædiderim.

CAEDERE scelus. *pertrage scelus*

Ibidē: Postea quod scelus, quod facin⁹ parricida nō ædidiit?

Idem pro Publio Sextio: Tamen illi sceleri, quod in me illorum immanitas ædidiit, haud scio an hoc recte proximū esse dicam.

Titus Liuius ab urbe cōdita: Si quicquām sceleris, quod homo in homines ædere potest, non prætermisit.

CAEDERE stragem. *facere stragem*

T. Liuius ab urbe cōdita: Tantōq; maiorem stragē ædidere, q; inter hostes ædiderant.

Cicero ad Atticū: Cum is meo nomine ad inuidiā uteretur, Di immortales, quas ego pugnas, & quātas strages ædidi?

CAEDERE nomen. *dare. & edicere nomine.*

T. Li. ab urbe condita: Ut redimendi potestas fieret, iussi nomina ædere: & cum CC. fermè æderent, Senatus consultū

U 2 factum

factum est, ut legati eos Carthaginē̄ redderent.
Idem de bello Macedonico: Aedit nomina eorū, quibus cōuentis opus esset.

AEDERE sonos. + sonare

Ouidius in Ibin:

Sedit in aduerso nocturnus culmine Bubo:
Funereōq; graues ædiderit ore sonos. Vergilius:
Vix haec ædiderat cum effusis imbris atra.
Tempestas sine mora furit.

AEDERE librum. publicare libru

Cicero de Diuina. Vnum librum Diogenes ædiderit, eius au-ditor duos Antipater.

Idem de Fato: In ijs librīs, quos de diuinatione ædidi.
Idē Attico: Ut me roget, ut Annales suos emendē, & ædā.
Cicero pro P. Sylla: Non occultaui, non continui domi, sed describi ab omnibus statim Librarijs, diuidi paſſim, & per-uulgari, atq; ædi Po. Ro. imperauī.

AEDERE scriptum. publicare scriptū

Cicero in Verrem: Aede mihi scriptum, quod Argenti in prouincia Siciliæ pararis. & subdit: Nec scriptum habeo, nec possum ædere.

AEDERE prælium. conficere prælūm

Titus Liuius de bello Macedonico: Regia statio atrocissi-mum prælium ædebat.

Idem ab urbe condita: Memorabile illud ædiderit prælium.

AEDERE clamorem, & pugnam. facē clamore

Ibidē: Aedidit clamorē, ut auerteret etiā pugnantiū animos.
Ibidem: Maior quam pro numero hostiū æditur pugna.

Aedere

CAEDERE munus gladiatorium. farc̄ offīcū gladi:
Ibidem: Ad munus gladiatorium ædendum redijt.

CAEDERE oracula. dare oācula
Cicero de Diuina. Sed quod caput est, cur isto modo iam
oracula Delphis æduntur?

Ibidem: Oracula ædere putas:

CAEDERE ignem. ...
T. Liuius de bello Macedonico: Aeditus ab Annibale ex cō
posito ignis est.

CAEDERE annos. et viue ānos
Ouidius de arte amandi:

Dum licet & ueros, etiam nunc æditis annos.

CAEDERE cædem. farc̄ cædem
T. Liuius ab urbe condita: Deinde multa iam ædita cæde
senescit pugna.

CAEDERE signum. farc̄ signū
Ibidem: Aedito è speculis signo.

CAEDERE exempla auaritiae, & seueritatis.
Cicero Attico: Aede exemplum saeuertatis tuæ.

T. Liuius ab urbe condita: Cum multa auaritiae foeda exem
pla æderentur.

CAEDERE risus. ridere
Cicero Attico: Miros risus uos ædere, cum ille ignarus sui
comitatus repente aperuit lecticam, & penè ille timore, ego
risu corrui.

CAEDERE fœtus. producere fœtus
Cicero de Oratore: Subacto mihi ingenio opus est, ut agro
non semel arato, sed nouato & iterato, quo meliores fœ
tus possit

tus possit, & grandiores ædere.

AEDITISSIMVM ^{sublimiore magis}
T. Liuius ab urbe condita: Aeditissimā urbis partē scandūt.

AEDERE iudicium. ^{facē iudicū.}
Cicero pro P. Sylla: Sed tamē abs te Torquate quæro, cum
iudicatus tuus inimicus esset, & esset eius rei frequens sena-
tus, & recens memoria testis, tibi meo familiari, & cōtuber-
nali, prius etiam ædituri iudicium fuerint.

EST quod, Nihil est quod.

Quod multi, est opus, non est opus, non oportet, nō ex-
^{melig sic dicit²}
pedit, aut quid oportet: bonis alioqui uerbis, ac Latini,
sed non ita aptis, aut appositis dicunt: perfecti illi Latini,
est quod, nihil est quod, aut non est quod, aut quid est
quod, dicebant.

Plautus in Aulularia: Iam ad te reuertar, nam est quod ui-
sam domum.

Teren. in Heauto. Nā nihil est illic quod moremur diutius.
Idē in Eunicho: Nihil est quod dicas mihi, quærebam aliū.
Cicero Torquato: Nihil est quod pro malis temporum mo-
lestie feras.

Idē Terentiæ: De familia liberata nihil est quod te moueat.
Idem Trebonio: Epistolæ copiosæ, & suauiter scriptæ, nihil
est quod multa respondeam.

Idem pro Sylla: Quare nihil est quod ex tanto comitatu ui-
rorum amplissimorum me unum abstrahas.

Idē Attico: De serpirastris cohortis meæ nihil est qd' doleas.
Eidem: Si nondum profectæ sunt, nihil est quod se moue-
ant, quoad perspiciamus quo loci sit res.

Idem

Idem: De Britanicis rebus cognoui ex tuis literis nihil esse,
nec quod metuamus, nec quod gaudeamus.

Idem in L. Pisonem: Nihil est quod me inuites.

Idem Attico: De Apuleio quid est quod labores?

Ibidem: Tullum scribam nihil fuit quod appellares.

Eidem: Nihil est scilicet quod de Cotta cogitemus.

Idem ad Lentulum: Dignitatem quidem illam consularem
fortis & constantis nihil est quod cogitemus.

Idem Q. fratri: Nihil est quod uereare, ego enim ne pilo
quidem minus me amabo.

Idem de natu. deorum: Tum Cotta si, inquit, liber Antiochus
nostrus, qui ab eo ad Balbum nuper missus est, uera loquitur,
nihil est quod Pisonem familiarem tuum defuderet.

Idem in Verrem: Nihil erit quod me agente arbitretur iudicium
sine magno multorum periculo posse corrumpi.

Idem Terentia: Exscrutiat me ualitudo Tulliae nostrae, de qua
nihil est quod ad te plura scribam.

Idem Q. fratri: De eius eruditione quod labores nihil est.

Idem Tironi: Nihil est quod festines, nec quicquam cures,
nisi ut ualeas.

Brutus & Cassius Antonio: Quando consul arma minetur.
quorum fiducia nihil est quod nos terreas.

Vergilius in Bucolicis:

Si ad uitulam spectes, nihil est quod pocula laudes.

Idem: Nihil est quod dicta retractent Ignauia Aeneadæ.
Papinianus de captiuis, lege, Quod si secus: Nihil est quod
de secundis tabulis tractari possit.

Cic. Q. fratri: Trebatum meū quod isto admisceas nihil est.

Idem

Idem Terentia. In uiam quod te des hoc tempore nihil est.

Terentius: Non est quod te deterream.

Horatius: Non est quod multa loquamur.

Cicero in Verrem: Cohortem autem Metelli, quam uocat,
quid erat quod corrumperet?

Pomponius de operis libertorum: lege, à duobus: Nihil est
quare non detur.

EXCIPERE.

Excipere quid sit, cum à uulgari, publicaque significatione
discesseris, multis incognitum esse arbitror. quod mihi
satis uideor inuestigasse, nec paruo, nec inutili labore. Est
enim Excipere, quod cauere, aut præscribere, ut inferius no
tata clarious ostendent.

Varro de Re rustica: In emptiōib⁹ iure utimur eo quod lex
præscripsit, in ea re ali⁹ plura, ali⁹ pauciora excipiunt, quidā
ēm pretio facto in singulas oues, ut Agni chordi duo pro
una Oue annumerētur, & sic uetus state dētes absunt itē
binæ pro singulis, ut procedant.

Ibidem: Aliter dico, atq; fiet, quod Capras sanas, santis ne
mo promittit, nunq; enim sine febre sunt, itaq; stipulantur
paucis exceptis uerbis.

Cicero ad Quintum fratrem: Cumq; nominatim lex excipe
ret, ut ad templum, monumentūq; capere liceret.

Idem de legibus: Qua in lege cum esset neuie aurum addito,
quam humane excipit?

Idem pro Cquentio: Quapropter in omnibus legibus, qui
bus exceptum est, de quibus causis, aut magistratum cape
re non liceat, aut iudicem legi, aut alterum accusare, hac
ignominiae

ignominiæ causa prætermissa est.

Idem pro Cornelio Balbo: Quorum in fœderibus exceptū est, ne quis eorum à nobis ciuis recipiatur: quod si exceptio facit ne liceat, ibi necesse est licere. Vbi est igitur exceptum fœdere Gaditano, ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate. & subdit: Exceptū est, inquit, fœdus, siquidem sacrosanctum est.

Idem in partitionibus oratorijs: Quærenda etiā ratio, si qua poterit inueniri, quare non sit exceptum, aut iniqua lex.

Idem de arte rhetorica: Nam & prætorijs exceptiōibus multæ excluduntur actiones.

Ibidem: Postulat is, qui cum agitur à prætore exceptionem, extra quam in reum capitīs præiudiciū fiat: hic is, qui agit iudicium purum postulat: ille qui cum agitur, exceptionem addi ait oportere.

Idem de lege Agraria: Aut ita lex diligenter perscripta demonstrabitur, ita tantum unaquaq; de re, ita quod oportuerit exceptum, ut minime conueniat quicq; in tam diligenti scriptura prætermissum arbitrari.

Ibidem: Atq; hoc lex nusq; excipit, nō omnia ergo scriptis, sed quædā quæ perspicua sint, tacitis exceptionibus caueri.

Idem in Academicis: Quibus postulant ut excipientur hæc inexplicabilia, Tribunum aliquem censeo adeant, à me istā exceptionem nunq; impetrabunt.

In Verrem: Quod lege excipiuntur tabulæ publicanorum, quo minus Romam deportentur.

Ibidem: Quid si eiusmodi esse hæc duo fœdera duorum populorum Iudices doceo, ut Taurominitanis nominatim

cautum & exceptum sit fœdere, ne nauē dare debeant: Ma
mertinis in ipso fœdere sanctum, atq; præscriptum est, uti
nauem dare necesse sit.

Idem de diuinatione: Si iudices id quod Epaminundas ait
legis scriptorem sensisse, adscribit ad legem, & addat exce-
ptionem hanc.

Idem in Epistola: Nam dum uolūt isti lauti terra nata, quæ
lege excepta sunt, in honorem adducere: Fungos, & Helue-
tas ita condunt, ut nihil possit esse suauius.

Vitruuius: Et ideo quod preciosæ sunt, legibus excipiuntur,
ut à domino, nō à redemptore repræsententur.

Marcellus ad legē Iuliam repetundarum, lege, Prima: Cum
excipit lex, à quibus licet accipere, à sobrinis, propioreue
gradu cognatis suis, uxoréue.

Victorinus hæc declarare uidetur in Rhetorica Ciceronis:
Translationem, inquit, intelligamus formam esse status sci-
licet legalis: Præscriptionem uero eandem appellari posse,
& eandem exceptionem, sed ab oratoribus: in iure autem
præscriptionem dici ipsum propositum ius, Exceptionem
autem, cum ius ipsum propositum aduersus se actor aliis
excipit, interposita aliqua conditione.

C ETIAM AFFIRMANTIS.

Etiam, affirmantis aduerbiū: cuius loco ferè omnes
aliud aduerbiū, Ita, ponunt: ueluti è tētērīmo carcere
afferendum est, & in usum Latinitatis reuocandum.

Ccicero pro Roscio Comedo: Si non, quo modo Tabulas
conficis? si etiam, quamobrem cum cætera nomina in or-
dinem

dinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat
in primis magnum in aduersarijs relinquebas?

Idem de Academicis quæstionibus: Quasi aut etiā, aut non,
non modo uerum esse, sed necessarium.

Idem pro Planco: Cui cum respódissem, me è prouincia de-
cedere, etiam me hercle, inquit (ut opinor) ex Africa.

CATQVE GEMINATA & triplicata.

EADEM ferè calamitas, ut propè interiret, accidit gemina
Etæ, & interdum triplicatæ particulæ Atqz, quæ interdum
maximam affert gratiam orationi inserita.

Tibullus:

Atqz tubas, atqz arma ferunt strepitantia cælo audita.

Horatius: Atqz herbas, atqz incantata lacertis uincula.

Catullus: Ne uestrum scabra tangat rubigine nomen,
Hæc atqz illa dies, atqz alia, atqz alia.

Vergilius: Atqz deos, atqz astra uocat crudelia mater.

Idem: Atqz hinc, atqz illinc humeros ad uulnera durat.

Idem: Atqz Getæ, atqz Hebrus, atqz Actias Orithya.

CAEQVI boniçz facio. yn alleguet vñ nemen

AEqui, boniçz facio, id est, in bonam partē accipio: cer-
tum modum esse loquēdi non rationem nemo nega-
re potest.

Terētius in Andria: Cæterum equidem istuc Chreme æqui
boniçz facio.

T. Liuius ab urbe condita: Ne serpat Latinis contagio eius
mali, nos æqui, boniçz facimus.

Cicero Attico: Tranquillissimus autem animus meus, qui
totum istud æqui, boniçz facit.

¶ EXIMERE.

EXIMERE, apud ueteres illos autores præter alia significa
ta est, quod Extrahere, effodere, eruere.

Cato de re rust. Ficos & oleas altero modo inserit. Quod ge
nus aut ficū, aut oleā esse uoles, inde librū scalpro eximito.
Ibidem: In amphoram mustum indito, & corticem oppi
cato, demittito in piscinam: post xxx. diem eximito, totum
annum mustum erit.

Ibidem: Ollam statuito cum aqua, ubi occipiet feruere, pau
lis per demittito unum manipulum, feruere desistet. Postea
occipiet feruere, paulisper demittito, usq; admodum dum
quinq; numeres, tum eximito.

Vitru. Sequitur ordo de Lapidicinis explicare: de quibus &
quadrata saxa, & cementorum ad ædificia eximuntur co
piæ, & comparantur.

Ibidem: Cum ædificâdum fuerit ante biennium, ea saxa nō
hyeme, sed æstate eximantur.

Ibidem: Sed hæc omnia, quæ mollia sunt, hanc habent utili
tatem, quod ex ijs saxa cum sunt exempta, in opere facilli
me tractantur.

Alphænus de Publi. lege, Cæsar: Cum insulæ Cretæ Cotori
as locaret legē ita dixerat, Ne quis præter redemptorē post
Idus Martias cotē ex insula Creta fodito, néue eximito,
néue auellito. & subdit: Consulebatur num cōtra legē post
Idus Martias ex insula Creta cotes exemptæ uiderentur.

¶ AES alienum, tuum, meum, patris, filij.

AEs alienum id certe est, quod dicimus debitū. Sed mo
dum dicendi antiquū notare debemus, quo dicebant,
Aes alienū

^{debū tuū} ^{t. debitum meū} ^{debitū pēs}
Aes alienum tuum, aes alienum meum, aes alienum patris,
aes alienum filij. Quæ si bene inspexerimus, contraria esse
uerba significato reperiemus, & tamen dicendi talem esse
modum, non rationem ullam fateri cogemur. Nam si **aes**
alienum, quomodo meum? Si **meū, quomodo alienum?**

Cicero Attico: Si quid æri alieno meo superabit?

Idem in Philippicis: Etenim quæ res egestati, & æri alieno
tuo præter mortem Cæsaris subuenire potuisset?

Paulus de iure dotium, lege, Profectitia: Suū **aes alienū** susce-

ptū dū filiuss familias esset, paterfamilias factus exonerauit.
Iabolenus de statu liberis, lege, Sticū: Sticus liber esto, quā-
do **aes alienum meum solutum, creditoribus** meis satis-
factum fuerit.

Cicero Attico: Aes alienum faciendum puto.

Idem pro P. Sylla: Publij Cincij prædījs uenditis, **aes alienū**
eiusdem dissoluisti.

Ibidem: Cuius **aes alienum** uidemus iudices, nō libidine, sed
negotij gerendi studio esse contractum.

Idem in Philippicis: Patri persuasit, ne **aes alienum filij** dis-
solueret.

Idem Mario: Maximum autem **aes alienum amplissimo-**
rum uirorum.

Paulus de in rem uerso, lege, Si filiuss familias, fœnus filij, **aes**
alienum patris est.

Pompo. de Peculio, lege, Peculium: Si ære alieno dominico
exhauriatur Peculium serui.

Iabolenus de priuilegijs Creditorum, lege, Paterfamilias: In
omni ære alieno, quod aut patris, aut filij fuerit.

Titus Liuius ab urbe condita: Cum Publius ob æs alienum paternum nexum dedisset.

Fac esse, fac potuisse, fac uelle.
 Ac esse, fac potuisse, fac uelle, & facite, ac eiusmodi, modus est loquendi ueterum illorum: idque significat, quod illiterati dicunt, Ponamus quod ita sit, ponamus quod ita fieri potuerit, ponamus quod ita uelis. Aut ut aliqui se elegantius dicere putant, Posito quod ita sit, aut dato quod ita sit, uel ponamus ita esse. quo quid est uulgarius, aut rudius? Hæc ergo barbaries omnino excludenda est, introducendaque uera Latinitas per hos ueros, propriosque dicendi modos.

Cicero in Philippicis: Fac potuisse, quod est aliud beneficium latronum?

Ibidem: Hominem perditissimum, sed fac, ita non esse, num Latine scit?

In secunda Philippica: Eum tu occideres? fac potuisse?

Idem in Philippica xiiij. Facite hoc meum consilium, legiones nouas non improbare.

Idem Attico: Me fac posse tuto, multi enim hortantur, num etiam honeste?

Eidem: Nam liberalibus quis potuit in senatum non uenire? fac id potuisse aliquo modo, num etiam cum uenissimus, libere potuimus sententiam dicere?

In Tusculanis: Fac totum dolere corpus.

Ibidem: Sed fac ut isti uolunt, animos non remanere post mortem.

Ibidem: Fac animum sic interire ut corpus.

De diuina